

Dol-fijn excellent

SurPlus

Dolfijn: een intelligent, speels, gevoelig en sociaal dier

Passend onderwijs

Getalenteerde leerlingen in het basisonderwijs

Inhoudsopgave

1	Doelen en doelgroep van het project	3
1 a.	De doelen van het Dolfijn-excellent programma.	3
1 b.	Bevorderen cultuur van waardering prestaties.	6
2	Activiteitenplan	6
3	Organisatie	6
3 a.	Haalbaarheid en continuïteit.	6
	Bijlage: Overzicht activiteiten en beoogde resultaten	7

© 2009 MHR

Postbus 2188
2800 BH Gouda
Tel. (0182) 556 556
Fax (0182) 556 557
E-mail: surplus@mhr.nl
Internet: www.surplus-begaafden.nl

© MHR, 2009

1 Doelen en doelgroep van het project

1 a. De doelen van het Dolfijn-excellent programma.

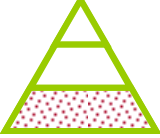
1. **Hoofddoelstelling** is het scheppen van een excellent leef- en werkklimaat voor de bredere doelgroep van knappe koppies: van voorlijk tot en met hoogbegaafd/hoogintelligent, als ook voor kinderen met specifieke talenten (talent-accnten) in elk van de deelnemende basisscholen. Daarbij wordt uitgekend gebruik gemaakt van de expertise die het Surplus-Begaafdencentrum MHR¹ de afgelopen 20 jaar heeft opgebouwd in het vervolg van haar pioniersproject 'Begaafden in de basisschool', dat in de jaren 1986-1989 door de SBD MHR op initiatief en met subsidie van OCW (Wallage/Ginjaar-Maas) gerealiseerd werd.
2. De eisen die aan bedoeld klimaat gesteld moeten worden zijn tweeledig:
 - a. Zonder **welbevinden** (lekker in je vel zitten) kun je niet tot excellente prestaties komen. Daarom krijgen de *persoonsfactoren* zoals onderkend in het Surplus-model² -motivatie/werkhouding en sociaal-emotioneel functioneren- hoge prioriteit.
 - b. In wisselwerking met 2a. is een uitdagend **intellectueel klimaat** dat inspeelt op de kenmerken van de kinderen uit de doelgroep een sine qua non. Daarom zijn de begaafdheidsfactoren uit het Surplus-model - intellectueel vermogen en creërend (denk)vermogen – eveneens van essentieel belang.
3. In lijn met deze eisen is een belangrijk doel om op basis van het onder 2 vermelde Surplus-model de potentiële doelgroep – 10 %van de populatie - op alle projectscholen in beeld te brengen met behulp van de in detail opklimmende webbased screeningslijn: de Surplusladder. De ouders en vanaf ca 9 jaar de kinderen zelf participeren nadrukkelijk in deze procedures en zijn evenals de leraren integraal betrokken bij het inhoud geven aan een zo optimaal mogelijke begeleiding. Deze begeleiding krijgt vorm via vijf zogeheten Surplus- 'Begaafdheidsprofielen', zijnde de resultanten van de screeningsprocedure, te weten:
 - Profiel-1: de harmonisch begaafde leerling
 - Profiel-2: de harmonisch intelligente leerling
 - Profiel-3: de disharmonisch begaafde of intelligente leerling, probleem: motivatie
 - Profiel-4: de disharmonisch begaafde of intelligente leerling, probleem: sociaal-emotioneel functioneren
 - Profiel-5: de disharmonisch begaafde of intelligente leerling, probleem: motivatie èn sociaal emotioneel functioneren**Onderpresteren** wordt als volgt ondervangen of bestreden;
 - profiel 1 en 2 : relatief onderpresteren wordt voor 90% ondervangen
 - profiel 3 en 4 : relatief of absoluut onderpresteren wordt voor 75% ondervangen
 - profiel 5: de materie is dikwijls te ingewikkeld om een percentage aan te geven
4. In lijn met het beleid van OCW om zoveel mogelijk kinderen die extra zorg vragen op te laten groeien in de 'gewone' basisschool, kiest het projectplan 'Dol-fijn excellent' ook deze benadering als basis voor de knappe(re) koppies. **Integratie** dus, zonder uit de gratie te raken is het motto. Zo kan de 'waardering voor excellentie' in onderwijs en samenleving in een natuurlijke context vorm krijgen. Deze keuze impliceert een

¹ www.surplus-begaafden.nl

² www.surplus-begaafden.nl; kies Surplus-ladder

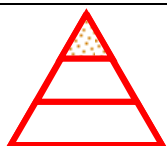
structurele aanpak in elke groep van de basisschool. Dit streefdoel wordt gerealiseerd in drie fasen met de onder punt-7 vermelde subdoelen.

5. De bredere groep van leerlingen 'die gemakkelijk meekomt' maar niet tot de vijf profielen behoort, wordt door een goede confectie-aanpak (zie punt 7, fase 1, punt e) op maat bediend. Leerlingen met specifieke talent-accenten (b.v. rekenen en wiskunde) profiteren mee van de totaal-aanpak.
6. **Neven**doelstelling is het zorgdragen voor overdraagbaarheid van de vruchten die uitvoering van 'Dol-fijn excellent' opbrengt naar andere scholen van zowel het eigen bevoegd gezag als daarbuiten. Het Surplus-Begaafdencentrum treedt op als intermediair.
7. Drie fasen en hun subdoelen.

	<h2 style="color: green;">Fase 1: fundament</h2>	Jaar-1
<p>Op basis van de individuele quickscan per school (het Surplus-schoolprofiel) wordt de beginsituatie en de gewenste situatie in beeld gebracht langs vier lijnen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Schoolorganisatie 2. Identificatie 3. Klassenorganisatie 4. Zorg. <p><i>Schoolorganisatie en identificatie</i> worden in deze fase per school nader geconcretiseerd door:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. het creëren van draagvlak in de het schoolteam en het bevorderen van de deskundigheid van de leraren met als uitgangspunt het Surplus-model; b. het invoeren van een eenduidig signaleringslijn voor 2-5 en 5-12 jarigen dat helderheid biedt aan alle betrokkenen, in het bijzonder de ouders; c. het kennismaken met instrumenten om het reken/wiskunde-onderwijs en het taalonderwijs te compacten; d. het kennismaken met de streefdoelen voor verrijkingsonderwijs zoals beschreven in de uitgave 'Begaafdheid in beweging 2-5 jaar en 5-12 jaar'; e. het op peil brengen van verrijkingsmiddelen (rekenen en wiskunde en taal) voor de totale groep voorlijke, intelligente en begaafde leerlingen (ca 25%) op twee verrijkingsniveaus in opklimmende complexiteit met steun van 'Surplus-signalement'; f. het kennismaken van en oefenen met begaafdheidsprofielen 1 en 2, g. het in een beleidsdocument 'Dol-fijn Excellent' afspraken en implementaties uit deze fase vastleggen. 		

	<h2 style="color: orange;">Fase 2: inrichting</h2>	Jaar-2
<p>Het in fase 1 opgebouwde fundament wordt tot 'vlees en bloed' gemaakt. Daarnaast krijgen de onderdelen '<i>Klassenorganisatie</i>' en '<i>Zorg</i>' nu de volle aandacht door:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. het systematisch doorvoeren van het compacten in een doorgaande lijn door de school heen voor rekenen en wiskunde en taal; b. het daadwerkelijk inzetten van het geheel aan aanwezige verrijkingsmiddelen voor 		

- de bij a. genoemde vakken;
- c. het bieden van verrijkings**onderwijs** voor leerlingen binnen de begaafdheidsprofielen 1 en 2, met accent op de aspecten evaluatie en beoordeling, waarbij (het digitaal) portfolio en de rapportage aan ouders een centrale plaats innemen;
 - d. het kennismaken van en oefenen met de begaafdheidsprofielen 3,4 en 5, zoals beschreven in 'Begaafdheid in beweging' : de **disharmonisch** begaafde en intelligente leerlingen volgens de **M**(entaal)&**M**(aterieel)-benadering, zie punt e en f;
 - e. Mentaal: accent op relatie, bemoedigen en consequent handelen in nauw contact met de ouder(s) volgens een vast te leggen protocol;
 - f. Materieel: het bieden van structuur, het leren te leren, volgens een vast te leggen stramien;
 - g. het in een beleidsdocument 'Dol-fijn Excellent' vastleggen van afspraken en implementaties uit deze fase.

Fase 3: Dol-fijn wonen

Jaar-
3

De in fase 2 opgebouwde inrichting wordt tot 'vlees en bloed' gemaakt. Daarnaast wordt het verrijkingsonderwijs bovenschools uitgebreid met een extra Dol-fijn- dak voor cognitief excellent presterende leerlingen in de groepen 6,7 en 8 volgens onderstaande opzet.

- a. Het gedurende acht volledige schooldagen per jaar fysiek bijeenbrengen van 'ontwikkelingsgelijken' in Dolfijn-netwerken met als doel het sturen op talent door het matchen en stretchen van de talent-accenten 'Verbaal-Linguïstisch' (Taalbeschouwing en- expressie, filosoferen, vreemde talen) en Logisch-Mathematisch (wiskunde,informatica en techniek) met andere talent-accenten (Zie Surplus-model) en het ondersteunen van de sociaal-emotionele ontwikkeling(SOVA);
- b. De Dolfijn-netwerken worden geleid en gecoached door speciale Dolfijn specialisten die over bovengemiddelde affiniteit en deskundigheid beschikken op het bij a genoemde drieluk. Deze begeleiders worden geselecteerd uit de deelnemende scholen.
- c. De leerlingen werken volgens een persoonlijk ontwikkelings plan (POP) dat naast de fysieke begeleiding in het Dolfijn-netwerk, ondersteund wordt door digitale coaching door de Dolfijn specialisten. Kennisnet ('Beterwetters') wordt daarbij functioneel ingezet.
- d. Bij elk project(onderdeel) dat een leerling aanpakt voorziet het POP in een planning om de uitwerking in de eigen groep in de moederschool uit te voeren. Het plan voorziet tevens in een passende presentatie naar de groepsgenoten. Van de groepsleraar wordt de begeleidingsvorm (M&M) gevraagd zoals beschreven in fase 2 (punt e. en f.)
- e. In een beleidsdocument 'Dol-fijn-Excellent' worden afspraken en implementaties uit deze fase vastgelegd.

1 b. Bevorderen cultuur van waardering prestaties.

Het projectplan 'Dol-fijn excellent' kiest, in lijn met het beleid van OCW, ervoor om zoveel mogelijk kinderen die op een of andere manier extra zorg vragen op te laten groeien in de 'gewone' basisschool. 'Dol-fijn excellent' kiest expliciet voor integratie. Deze keuze impliceert een **structurele** aanpak in elke groep van de basisschool. Dit streefdoel wordt gerealiseerd in de drie hierboven beschreven fasen subdoelen.

De stevige inbedding van het verrijkingsonderwijs in elke groep van de moederschool leidt op een natuurlijk wijze tot een cultuur met waardering voor de prestaties van de doelgroep.

2 Activiteitenplan

In bijlage 1 vindt u een activiteitplan met de beoogde resultaten.

3 Organisatie

Het advies is om, zeker gedurende de projectjaren, te investeren in minimaal 0,1 FTE voor een Dolfijn-begeleider per school

Jaar 1 0,1 FTE's

Jaar 2 0,1 FTE's

Jaar 3 0,1 FTE's

De opzet van dit plan voorziet in trainingen op schoolniveau. Daarnaast zijn er netwerkbijeenkomsten met een scholingskarakter waar de Dolfijn-begeleider van iedere school aan deelneemt. Hier wordt met en van elkaar geleerd wordt. Er wordt geïnvesteerd in tijd (0,1 FTE/school) voor de Dolfijn-begeleider zodat implementatie op de werkvloer kan worden geborgd.

In het laatste projectjaar worden voor en door de leerlingen bovenschoolse Dolfijn-netwerken gevormd, deze worden geleid door Dolfijn-specialisten. Zowel de leerlingen als de specialisten ontmoeten elkaar fysiek en digitaal om tot een goede samenwerking te komen.

3 a. Haalbaarheid en continuïteit.

Dit projectplan is opgezet met oog voor de onderwijspraktijk, en zet in op een structurele en degelijke aanpak. Ook voor scholen die beperkte financiële middelen kunnen vrijmaken voor inspanningen voor de doelgroep, is de opzet van de Dolfijn-netwerk (fase 3) met beperkte fysieke contacten en functionele digitale coaching een haalbare optie. De stevige inbedding van het verrijkingsonderwijs in elke groep van de moederschool leidt op een natuurlijk wijze tot een cultuur met waardering voor de prestaties van de doelgroep. Door de groepsleraren nauw te betrekken bij het verrijkingsonderwijs is de continuïteit gewaarborgd.

Bijlage: Overzicht activiteiten en beoogde resultaten

De activiteiten in hoofdlijnen, met de beoogde meetbare resultaten (zowel op het niveau van het bevoegd gezag als op het niveau van de individuele scholen).

Jaar-1	Activiteit	Uitvoerders	Beoogde resultaten bevoegd gezag	Resultaten in de scholen
	1 Duiden, bespreken Quickscan	Directie/DLB ³ /IB/Surplus	nvt	Inzicht beginsituatie en gewenste situatie
	2 Fase 1/punt a	Alle teamleden/Surplus	nvt	Draagvlak en actuele kennis bij alle teamleden
	3 Voorlichting ouders/MR/Bevoegd gezag	Directie DLB/IB	Inzicht in en betrokkenheid bij het projectplan	Alle ouders/MR hebben weet van het projectplan
	4 Fase 1/punt b	DLB/IB/ groepsleraren/ouders/leerlingen (9 jaar)/Surplus	Inzicht in de doelgroep-populatie per school	10% van de schoolpopulatie is ingedeeld in profiel 1 t/m 5
	5 Fase 1/punt c	Alle teamleden/Surplus	nvt	Alle teamleden hebben kennis van compacten (RW/Taal)
	6 Fase 1/punt d	Alle teamleden/Surplus	nvt	Alle teamleden hebben kennis van doelen verrijkingsonderwijs.
	7 Fase 1/punt e	Directie/DLB/IB/groepsleraren/Surplus (signalement)	Inzicht in de benodigde financiële middelen	Voor 25% van de schoolpopulatie middelen voor RW/Taal
	8 Fase 1/punt f	Alle teamleden /DLB /IB/ Surplus	nvt	Alle teamleden hebben geoefend met profiel 1 en 2
	9 Fase 1/punt g	Directie/DLB/IB/	Inzicht in de voortgang via Beleidsdocument Dolfijn-Excellent	Elke school heeft Beleidsdocument Dolfijn-Excellent ,fase-1

³ DLB: Dolfijnbegeleider

Jaar-2	Activiteit	Uitvoerders	Beoogde resultaten bevoegd gezag	Resultaten in de scholen	
	1	Evaluatie fase 1 en vooruitblik fase 2	Directie/teamleden/DLB/IB, doelgroepouders/Surplus	Verslaglegging ter kennisname	Bijstellingen en borgen gezamenlijke betrokkenheid
	2	Fase 2/punt a	Alle teamleden/DLB/IB	nvt	Compacten rekenen/wisk en taal in alle groepen
	3	Fase 2/punt b	Alle teamleden/DLB/IB	nvt	Verrijkmiddelen voor r&w en taal ingezet in alle groepen
	4	Fase 2/punt c	Alle teamleden/DLB/IB/Surplus	nvt	Verrijkingsonderwijs/portfolio/Rapport. ouders in alle groepen
	5	Fase 2/punt d	Alle teamleden/DLB/IB/Surplus	nvt	Alle teamleden hebben geoefend met profiel 3,4(5)
	6	Fase 2/punt e	Alle teamleden/DLB/IB/Surplus	nvt	Protocol Mentaal is vastgelegd en wordt toegepast
	7	Fase 2/punt f	Alle teamleden/DLB/IB Surplus		Protocol Materieel is vastgelegd en wordt toegepast
	8	Fase 2/punt g	Directie/DLB/IB/	Inzicht in de voortgang via Beleidsdocument Dolfijn-Excellent	Elke school heeft Beleidsdocument Dolfijn-Excel, fase-1,2

Jaar-3	Activiteit	Uitvoerders	Beoogde resultaten bevoegd gezag	Resultaten in de scholen
	1 Evaluatie fase 2 en vooruitblik fase 3	Directie/teamleden/DLB/IB, doelgroepouders/Surplus	Verslaglegging ter kennisname	Bijstellingen en borgen gezamenlijke betrokkenheid
	2 Fase 3/punt a: opzetten en managen dolfijn-netwerken	Directie/drie specialisten per netwerk:VL-LM-SOVA*/Surplu	Bovenschoolse Dolfijn-netwerken functioneren	@ leerlingen uit groep 6- 8 participeren in Dolfijn-netwerken
	3 Fase 3/punt b: selectie, scholing	Surplus/Dolfijn-specialisten	nvt	Kwalitatief hoogstaande begeleiding van de doelgroep
	4 Fase 3/punt c-1: netwerk- fysiek	Dolfijn-specialisten/Vliegende brigade: gastdocenten	nvt	Doelgroep 8 dagen per schooljaar fysiek in netwerk
	5 Fase 3/punt c-2: netwerk – digitaal	Dolfijn-specialisten	nvt	Doelgroep wekelijks mogelijkheid tot digitale coaching
	6 Fase 3/punt d netwerk - volgens POP	Dolfijn-specialisten/DLB/IB/groepsleraren 6-8	nvt	POP functioneert binnen de eigen groep
	7 Fase 3/punt e	Groepsleraren 6-8/DLB/IB	nvt	Groepsleraren 6-8 managen POP samen met specialisten
	8 Fase 3/punt f	Directie/DLB/IB/	Inzicht in de voortgang via Beleidsdocument Dolfijn-Excellent	Elke school heeft Beleidsdocument Dolfijn-Excellent
	9 Opstellen plan van overdracht 2012-2013	Directie/DFL/IB/Surplus	Verspreiding plan binnen scholen bevoegd gezag	Borging medewerking aan het verspreiden van kennis betreffende Dolfijn-excellent (lerende organisaties).

*VL: Verbaal – Linguïstisch: taalbeschouwing- en expressie/filosofen/vreemde talen

LM: Logisch- Mathematisch : wiskunde, informatica en techniek

SOVA: Sociale Vaardigheden